NEWSLETTER EXTRA

ústav pro studium totalitních režimů

ODDĚLENÍ OBČANSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

SE PŘEDSTAVUJE

Dovolujeme si vám představit první speciální newsletter věnovaný jedné z mnoha činností a zaměření **Ústavu pro studium totalitních režimů**. V tomto případě konkrétně na práci a možnosti Oddělení občanského vzdělávání ÚSTR.

Vážení přátelé,

edukace o soudobých dějinách je nezbytná z celé řady důvodů. Kromě nutnosti vysvětlit novým generacím, jak totalitní režimy fungovaly a jaké byly následky jejich působení, je rovněž důležité objasňovat příčiny podpory, jíž se těšily od početných skupin obyvatel, a důvody selhání demokracií ve střetu s ideologiemi nacismu a komunismu.

Občanské vzdělávání je jedním ze zákonných úkolů Ústavu pro studium totalitních režimů, a to ve vztahu k prezentaci vědeckých výsledků výzkumu našeho ústavu, dobového kontextu a neopomenutelných souvislostí. Zásadní je ale také preventivní charakter, neboť lidé vzdělaní, informace schopní vyhledat, ověřit a pochopit, jsou největším nepřítelem všech totalitních a nedemokratických režimů. Žáci a studenti (ale i učitelé), kteří ve svobodné kritické diskuzi jsou schopni dohledat **fakta a lži o nacismu a komunismu**, mohou vyznavačům všech (neo) nacistických, komunistických a dalších zákonem i zdravým rozumem odmítaných ideologií účinně oponovat a zabránit recidivě režimů, jež odmítají svobodu, demokracii, lidská práva, soukromé vlastnictví a právní stát.

Slovy státníka mnohými kritizovaného, který ale tváří v tvář nacismu i komunismu obstál: „Národ, který zapomene svou minulost, nemá žádnou budoucnost.“ – Winston Churchill.

KAMIL NEDVĚDICKÝ,

1. náměstek ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů

O NÁPLNI A CÍLECH VZDĚLÁVACÍHO ODDĚLENÍ

DAVID ZÁMEK

„Oddělení vzdělávání se zaměřuje na výuku moderních dějin na českých školách všech stupňů, ve svých projektech poskytuje především didaktickou a metodickou podporu učitelům. Metodiky inspirované zahraniční didaktikou stojí na práci s historickými prameny a médii. Semináře pořádané oddělením pak mapují základní problémy výuky moderních dějin na českých školách a rozvíjejí nové formy dějepisu. Další klíčovou aktivitou oddělení je pak vývoj multimediálních aplikací, jež mohou učitelé přímo použít ve výuce. Tyto aplikace mají ale ambici vstupovat i do veřejného prostoru a stejně jako další aktivity oddělení se podílet na společenské diskuzi o minulosti.“

https://1url.cz/r13Qj

více...

O LETNÍ ŠKOLE PRO UČITELE

VÍT KLEPÁRNÍK

„Pravidelnou činností Oddělení (občanského) vzdělávání je seminář s názvem Letní škola pro učitele humanitních oborů. Letos proběhl už její 15. ročník. Cílem vzdělávacího semináře je představit učitelům základních a středních škol nejnovější poznatky i teoretické koncepty v bádání a současně nabídnout možné didaktické přístupy k výuce soudobých dějin. Letní škola je otevřená kantorům všech aprobací, zejména učitelům dějepisu a společenských věd. Jednodenní kurz je bezplatný a absolventi obdrží certifikát o jeho absolvování.“

https://1url.cz/B1wve

čtěte více...

Třetí odboj po roce 1989
Proměry diskuse za 35 let:
stále málo probádané téma, je však častým předmětem společenských diskusí i politických sporů
odchod většiny přímých aktérů – téma vzbuzuje méně vášní, ale i méně zájmu
časový odstup umožňuje kritičtější a objektivnější nadhled
pňování a studium pramenů pomáhá prohlubovat naše poznání
yb hlubší metodologické zakotvení a syntetizující práce, klasifikace či typologie, narůstá
ožství důkladně popsaných jednotlivých případů
odboji:
edmul vlnu polemiky
astečnou satisfakci odpůrcům režimu
pomohl zpřístupnění a možnosti odborného zkoumání
ových pramenů i svědectví
právně zakotvil třetí odboj, jeho ukotvení v historické paměti
ak stále probíhá

Nechtěli jsem připustit, abyste i Vy byli porobe
nýbrž abyste zůstali svobodnými a volný
z motáku
Ústav pro studium totalitních režimů
LETNÍ ŠKOLA

O PRACOVNÍCH LISTECH S METODIKOU

https://1url.cz/p13QZ

další...

MARTINA KANTOVÁ

„Na webových stránkách Ústavu pro studium totalitních režimů jsou pro učitele k dispozici ke stažení pracovní listy s metodikou. Koncepce projektových hodin zahrnuje seznámení studentů a žáků s tematikou prostřednictvím doporučených článků, audiovizuálních záznamů či obrazových materiálů. Poté následuje buď moderovaná diskuze nad tématem, nebo samostatné přemýšlení a v pracovním listě plnění různých úkolů. V současnosti máme takto pro učitele a jejich studenty připraveny pracovní listy na téma německé převýchovy dětí z okupovaných zemí, téma protektorátního školství, období třetí Československé republiky a problematiku politických procesů od konce 40. do poloviny 50. let v zemích tzv. východního bloku.“

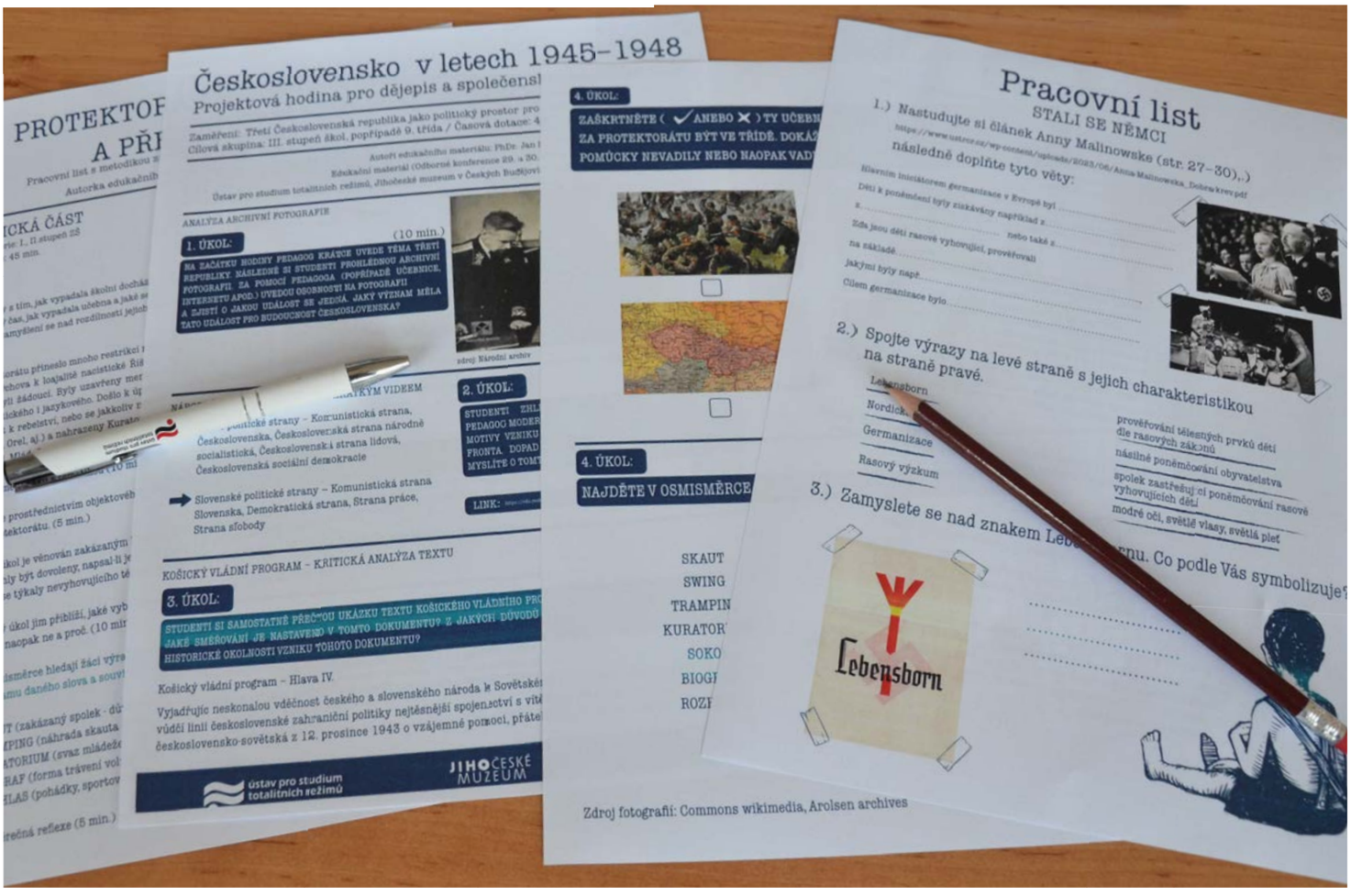

O PŘEDNÁŠKÁCH PRO VEŘEJNOST

LUBOMÍR VEJRAŽKA

„Lektoři Oddělení občanského vzdělávání nabízejí různé tematicky vymezené přednášky, z nichž některé jsou doplněny filmovou projekcí nebo zvukovými ukázkami. U řady témat je možno volit mezi formou přednáškovou (výklad lektora před větším počtem posluchačů) a seminární (menší kruh posluchačů a jejich aktivní zapojení do debaty). Výběr témat našich přednášek je široký a zahrnuje jak období totality nacistické, tak komunistické.
A nejedná se pouze o domácí problematiku, ale zaměřuje se i na celoevropský, respektive celosvětový historický kontext.“

https://1url.cz/SuOAz

čtěte více...

O VYUŽITÍ MODERNÍCH EDUKAČNÍCH NÁSTROJŮ

LUKÁŠ HOLATA

„Máme-li u dnešních studentů vzbudit zájem o historická témata, bez zapojení inovativních metod výuky se neobejdeme. Vedle badatelské nebo projektové výuky, které výrazněji aktivizují studenty, je třeba využívat i informační technologie. Ty nabízejí studentům práci v různých aplikacích, pracují s virtuální realitou a elektronickými zdroji. Oddělení občanského vzdělávání ÚSTR v současnosti nabízí ojedinělý vzdělávací nástroj – virtuální prohlídku Gulagu -, kdy žáci a studenti očima vězně zažijí každodenní situace v autentickém nápravně-pracovním táboře, získají konkrétní zkušenost s fungováním represí komunistického režimu a seznámí se i s obecnými principy a mechanismy totalitních systémů.“

https://1url.cz/Y13Qg

více info...

O VZDĚLÁVACÍCH NÁSTROJÍCH

JAN SAMOHÝL

„Komunikace prostřednictvím filmu a videí je pro mladou generaci výrazně přijatelnější, než třeba byly pro nás dříve semináře. Cesta skrze film a diskuzi nad ním je podle mého názoru správná. V této souvislosti Oddělení občanského vzdělávání spojilo své síly s iniciativou MMF 3Kino a pro školy i pedagogické pracovníky jsme spustili vzdělávací cyklus EDU film. Projekt nabízí školám tematické filmové projekce a navazující debaty s odborníky na nastíněnou problematiku – například s historiky Ústavu pro studium totalitních režimů, dále s filmovými tvůrci promítaných snímků nebo i psychology apod.“

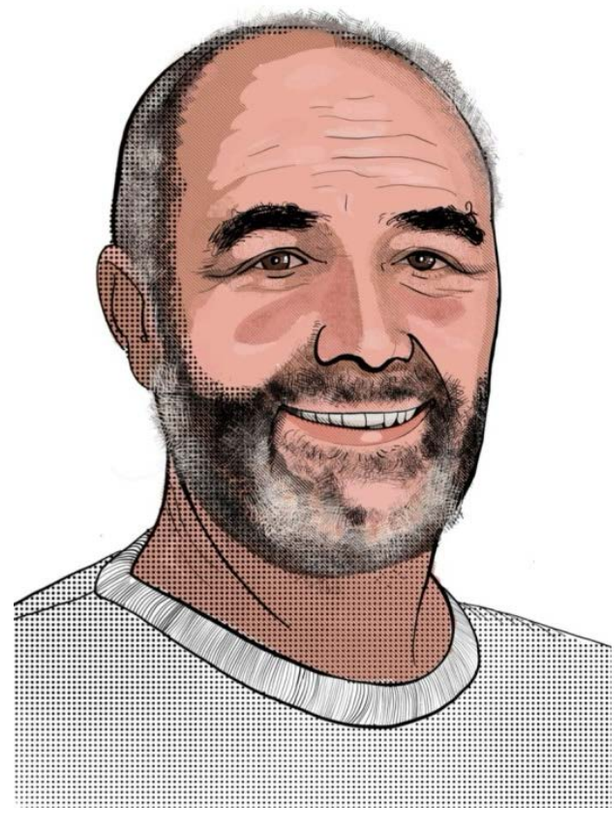

další...

https://1url.cz/z1kAP

O AUTENTICKÝCH PROHLÍDKÁCH TRAGICKÝCH MÍST

JAN PROCHÁZKA

„Výuku historie je pro větší pochopení výkladu vhodné doplnit praktickou částí – například návštěvou autentického místa události. Naučná stezka Český Grand Canyon a Český Mauthausen vznikla koncem roku 2022 nedaleko Prahy v místě bývalého pracovního útvaru nápravných zařízení Mořina, který se zde nacházel v době tvrdého stalinismu mezi roky 1949–1953. Jeho historii připomínají informační panely umístěné po celé délce naučné stezky, která měří přibližně 2,5 km. Její součástí kromě památníku politickým vězňům je také autentický důlní vozík s naloženou rubaninou a básní Mene Tekel od Jiřího Herzingera, která je výmluvným mementem historické křivdy.“

https://1url.cz/u13Q0

více info...

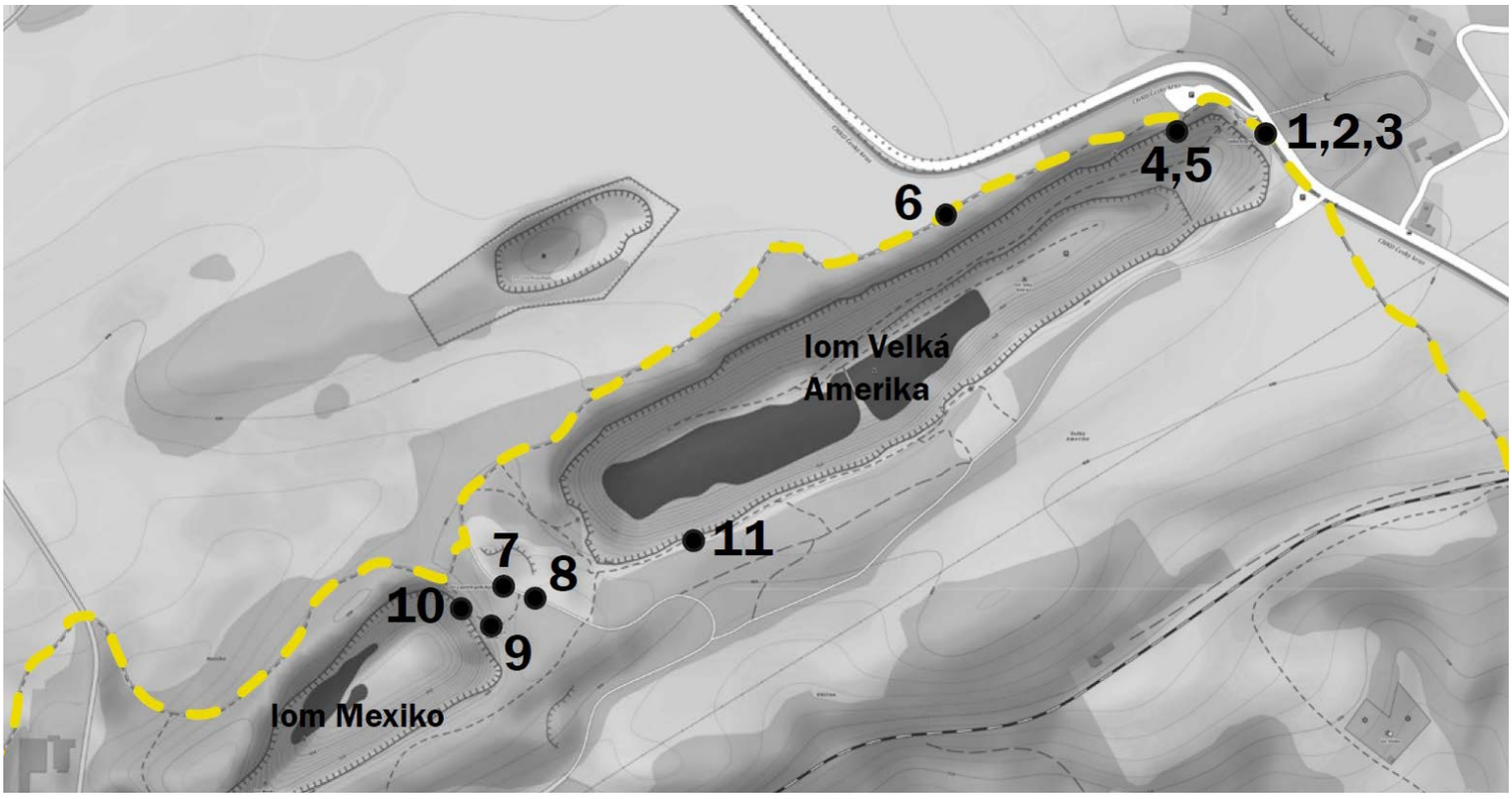

O VZDĚLÁVÁNÍ GENERACE III. VĚKU

VLADIMÍR HANOUSEK

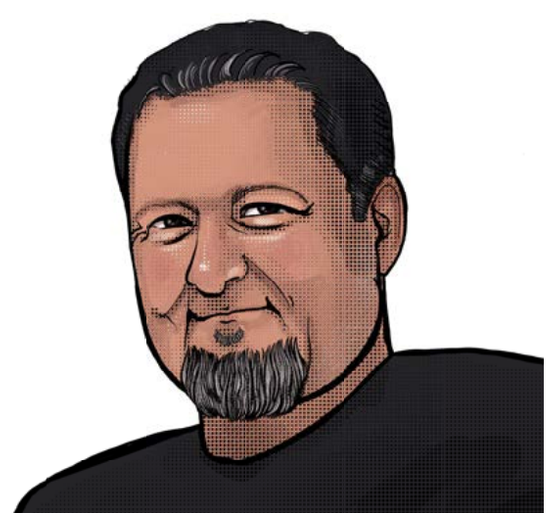

„Čerstvou novinkou v rámci občanského vzdělávání jsou tematické přednášky určené pro studenty Univerzity třetího věku, která již dlouhodobě funguje na VŠE v Praze, fakultě managementu v Jindřichově Hradci. Smyslem a cílem přednášek je přiblížit studentům (seniorům) nové, nezkreslené poznatky o nedávné historii naší země v souvislosti s projevy a formami extremismu. Jednotliví pracovníci Oddělení občanského vzdělávání se zaměřují na konkrétní historické období v dějinách Československa, ale i v kontextu světových dějin.“

O DŮLEŽITOSTI KREATIVITY

MICHAELA VÁCHOVÁ

„Kreativita ve firmách je klíčovým faktorem pro inovace a konkurenceschopnost. Existuje několik aspektů podporujících kreativitu, tady je pár doporučení: **Podporujme otevřenost a tolerantní přístup**. Kde jsou nápady vítány a chybování považováno za součást učení, stimuluje se kreativita. **Diverzita.** Setkávání v týmech s různými zkušenostmi a pohledy často generují originální nápady a řešení. **Prostředí.** Pokud změníme prostředí, které podporuje spolupráci a kreativní myšlení, posuneme se v žebříčku zase o kousek blíž k originalitě. **Podpora vzdělávání.** Investice do školení a rozvoje zaměstnanců může pomoci udržet jejich aktuální dovednosti a posílit kreativní myšlení. **Technologie.** Využití moderních technologií a nástrojů může podporovat inovativní myšlení a usnadňuje spolupráci. **Odměny a uznání.** Ocenit kreativní nápady a jejich realizaci a motivovat zaměstnance k dalšímu vytváření inovací je zásadní pro růst celé instituce. Pojďme kreativitu podporovat navzájem. Není to pouze o nápadech, ale také o vzájemném vytváření příležitostí a prostředí, kde mohou vznikat nové myšlenky a pozitivní nálada.“

CAFÉ ÚSTR OBRAZY Z DĚJIN 20. STOLETÍ

Spisovatel a intelektuál **Walter Serner** (1889–1942), pozdější spoluzakladatel **dadaismu**, se narodil v Karlových Varech v židovské rodině německého jazyka. Od roku 1933 byly v nacistickém Německu jeho knihy zakazovány a páleny. S manželkou Dorotheou se v roce 1938 usadil v Praze, jenže i tady je po německé okupaci Československa dohnaly **protižidovské zákony**. Od roku 1940 se manželé marně snažili o vystěhování do Šanghaje. V roce 1942 byli deportováni do ghetta v Terezíně a odtud záhy do lotyšské **Rigy**, kde byli v lese Biķernieki německými nacisty zavražděni.

Námět & texty: Petr Hlaváček • Ilustrace: Michaela Váchová

POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ...

PUTOVNÍ VÝSTAVY

Ústav pro studium totalitních režimů nabízí školám i dalším institucím několik tematicky zaměřených výstav z naší historie. Jedná se o výstavy pro vnitřní i venkovní instalaci, jako samostatně stojící panely (kostky) nebo panely k zavěšení, některé i v několikajazyčném provedení (anglicky, ukrajinsky, německy, polsky, španělsky). Celý seznam výstav k zapůjčení je uveden na webu ustrcr.cz.

Kontakt: Mgr. Barbara Bothová
e-mail: barbara.bothova@ustrcr.cz
tel.: 221 008 434

čtěte více...
https://1url.cz/Q13QX

PŘIPRAVUJEME

Ústav pro studium totalitních režimů připravuje edukační balíčky pro školy, obsahující nejnovější stav historického poznání a různorodé nástroje jak již písemné, tak interaktivní, a to podle požadavků a potřeb pedagogické veřejnosti a možností výuky.

Kontakt: doc. JUDr. David Zámek, Ph.D., LL.D.
e-mail: david.zamek@ustrcr.cz

KONTAKTY

Adresa: Ústav pro studium totalitních režimů
Palác Archa – Na Poříčí 1047/26, 110 00 Praha

Připravilo: Oddělení komunikace ÚSTR, odpovědný redaktor: Martin Vacek
Autoři kreseb a fotografií: Karel Cudlín, Přemysl Fialka, Lukáš Holata, Markéta Myšková (MPXX), Jan Procházka, Jakub Šafránek, Martin Vacek, Michaela Váchová a archiv ÚSTR
Grafika a zlom: Michaela Váchová